

Հովհաննես Թումանյան

Մուկիկի մահը

Ծիտիկն ու Մուկիկն ախպերացան: Գետի
ափին բուն շինեցին, մտան մեջը:
Մի օր Ծիտը գնաց քուջուջ անելու, ետ
եկավ, տեսավ Մուկիկը մեռել է: Ծնկանը
գարկեց.

Վա՛յ, ախպեր ջան, վա՛յ...
Օխտը ճամփի մեջտեղ նստեց, հողը
փորեց, տվավ գլխին.
Վա՛յ, ախպեր ջան, վա՛յ...
Ձենի վրա Լորիկն եկավ.

Ծիտիկ-միտիկ, չալփետուրիկ,
Հողն ինչո՞ւ ետ տալի գլխիդ:
Թաո՛ւ, թաո՛ւ, ասավ Ծիտը,
Ես որ չտամ, ո՞վ տա հապա.
Մուկիկի պես ախպեր մեռավ,

Աշխարքն էսպես մնաց անտեր,
Ես որ հողը տամ իմ գլխին,
Մե՞ծ բան է...
Ափսո՛ւ, ափսո՛ւ, ասավ Լորը,
Մուկիկի պես մարդը մեռավ,

Ասավ, իրեն էնքան զարկեց,
թեր կոտրեց, կախ արավ:

Ծառը ասավ.

Լորիկ քուրիկ, ճըտճըտուրիկ,
Ինչո՞ւ ես մի թերդ կոտրել:

Բա ի՞նչ անեմ, որ չըկոտրեմ:
Մուկիկի պես մարդը մեռավ,
Աշխարքն էսպես մընաց անտեր.
Ծիտը գլխին հող է տալի,
Ես որ իմ մի թեր կոտրեմ՝

Մե՞ծ բան է...

Ա՛խ-վա՛խ, ա՛խ-վա՛խ, կանչեց ծառը,
Մուկիկի պես մարդը մեռնի՞...
Գընաց եկավ, գընաց եկավ,
Իր ճյուղերը զարկեց իրար,

Ջարդեց, մընաց ճըղնակոտոր:

Քարերն ասին.

Ծառիկ-մառիկ, կանաչ թառիկ,
Ճյուղերդ ինչո՞ւ վեր թափեցիր:
Վա՛հ, ձեր տունը աստված շինի,

Մուկիկի պես մարդը մեռավ,
Աշխարքն էսպես մնաց անտեր.
Ծիտիկն էնտեղ հողը գրլխին,
Լորը իրեն թեր կոտրած,
Իմ ճյուղերը ես որ թափեմ՝

Մե՞ծ բան է...

Հագար ավստ'ս քարերն ասին.
Մուկիկի պես մարդը մեռավ,
Ու գոռալեն, գրոգրոալեն
Գըլորվեցին սարերն ի վար,

Թափվեցին ցած ջրերի մեջ:

Ջրերն ասին.

Ի՞նչ պատահեց, ա՛յ գիժ քարեր,
Չէ՞ դուք ձեր տեղն անժաժ էիք,
Ի՞նչ եք էդպես ցած գըլորվում:

Էլ ի՞նչ անժաժ. բա չե՞ք ասիլ,
Մուկիկի պես մարդը մեռավ,
Աշխարքն էսպես մընաց անտեր.
Ծիտիկն էնտեղ հողը գըլխին,
Լորիկն իրեն թևը կոտրած,

Ծառը մընաց ճըղնակոտոր,
Մենք մեր տեղից որ գըլորվենք՝
Մե՞ծ բան է...

Վա՛շ-վի՛շ, վա՛շ-վի՛շ, ի՛նչ իմացանք,
Մուկիկի պես մարդն էլ մեռնի՞...

Ջրերն ասին. խառնըվեցին,
Ու գընացին պըղտոր-մըղտոր:
Էն կողմերից տըմտըմբալով
Պատավն եկավ: Էս որ տեսավ.
Ա՛յ գըլգըլան ջրեր, ասավ,

Դուք պարզ էիք միշտ ու մարմանդ,
Ինչո՞ւ էսօր պըղտորվեցիք:

Վա՛յ քու տանը քանդվի, պատա՛վ,
Բա չե՞ս լըսել՝ ինչ է եղել.
Մուկիկի պես մարդը մեռավ,

Աշխարքն էսպես մընաց անտեր,
Ծիտը էնտեղ հողը գըլխին,
Լորը իրեն թեր կտորած,
Ծառը եղավ ճրղնակոտոր,
Քարերը ցած գըլտոր-մըլտոր,

Մենք պղտորվենք՝ մե՞ծ բան է...

Հողն իմ գլխին, պատավն ասավ,
Մուկիկի պես մարդը մեռնի՞...
Ջարկեց իրեն ու ծըվատեց,
Երեսն արավ արյունլըվիկ,

Մագաքըճուճ՝ գյուղը վագեց:
Գյուղում ասին.
Պատավ տատիկ, ի՞նչ պատահեց.
Ինչո՞ւ երեսդ արյունլըվիկ:
Վա՛յ, քոռանամ, մի՛ խոսեցնեք:

Մուկիկի պես մարդը մեռավ,
Աշխարքն էսպես մընաց անտեր.
Ծիտը էնտեղ հողը գըլխին,
Լորը իրեն թեր կտորած,
Ծառը եղած ճրղնակոտոր,

Քարերը ցած գըլտոր-մըլտոր,
Ես իմ երեսն արյունոտեմ՝
Մե՞ծ բան է...

Ափսո՛ւ, ափսո՛ւ, հագար ափսոս,

Որ էն տեսակ մարդը մեռավ...

Ափսոսացին էն գյուղացիք,
Սև կապեցին, սուգ նստեցին.
Վա՛յ, ո՞վ ասավ, ո՞վ ասավ...
Հողագրլուխ Ծիտիկն ասավ,
Թե՛ր կոտրած Լորիկն ասավ,

Ճրղնակոտոր Ծառիկն ասավ,
Գըլտոր-մըլտոր Քարիկն ասավ,
Պըղտոր-մըղտոր Ջրրիկն ասավ,
Մագաքրձուձ Պառվիկն ասավ,
Մեր Մուկիկը մեռե՛լ է...

Էլ ո՞վ մընաց էս աշխարքում,
Էլ ի՞նչ ապրենք էս աշխարքում...
Էսպես ասին
Ու միասին
Լացով, կոծով,

Ճիչ-գոռոցով
Հավաքվեցին ու գընացին,
Քարիցն ընկան, կոտորվեցին: